

Таким чином, у 2010-2021 рр., незважаючи на те, що спостерігається тенденція до зменшення асиметричності інноваційного розвитку країн ЄС, про що об'єктивно свідчить динаміка коефіцієнта варіації SII, вона все ще залишається досить суттєвою, що знаходить відображення у відмінностях SII країн, і, як наслідок, їх інноваційному статусі.

Перелік використаних джерел:

1. European innovation scoreboard. URL: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en (Last accessed 27.03.2022)

Булатова Олена Валеріївна

доктор економічних наук, професор,
перший проректор Маріупольського
державного університету

Марена Тетяна Василівна

кандидат економічних наук, доцент,
проректор з науково-педагогічної роботи
Маріупольського державного університету

Чентуков Юрій Ілліч

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та
міжнародних економічних відносин
Маріупольського державного університету
м. Маріуполь

ОСВІТНЯ СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Безпека – найважливіша людська цінність, нехтування якої ставить на межу існування людство [2, с.18]. Безпека, свобода, порядок, солідарність – є нерозривними та неподільними, їх забезпечення – головний обов'язок держави, однак, як свідчать трагічні події, що пов'язані із військовою агресією з боку Росії проти незалежної України, можливостей однієї країни стає замало. Освіта – це не тільки драйвер соціально-економічного розвитку, а й дієвий інструмент зменшення бідності та покращення здоров'я, гендерної рівності, миру та стабільності, завдяки чому забезпечується довготривале економічне зростання, зміцнюються інститути та соціальна згуртованість. Кожен додатковий рік навчання забезпечує 9% збільшення погодинного заробітку, а ефективні інвестиції в освіту мають вирішальне значення для розвитку людського капіталу та боротьби з бідністю [4]. За сучасних умов, як свідчить практика, військові загрози впливають не тільки конкретні сектори (такі як освіта, наприклад), а й не дозволяють державі реалізувати свій основний обов'язок – захист громадян.

За даними Глобальної коаліції із захисту освіти від атак (GSPEA), яка була сформована у 2010 році організаціями, що працюють у сфері освіти в надзвичайних ситуаціях, захисту та міжнародного права людини та гуманітарного права [1], за період з 2015 по 2019 рік задокументовано понад 7,3 тисяч випадків прямих нападів на школи, що включали навмисне застосування сили збройними силами по відношенню до шкільної інфраструктури, включаючи підпали, використання саморобних вибухових пристроїв, авіаудари, наземні удари, мародерство тощо. Понад 8000 учнів, викладачів та іншого персоналу закладів освіти зазнали насильницький дії протягом 2015-2019рр. через їх статус (освітньої молоді та освітнього персоналу).

Про військове використання шкіл та університетів повідомлялося у 33 країнах (Афганістан, Буркіна-Фасо, Бурунді, Камерун, Центральноафриканська Республіка, Колумбія, Конго, Ефіопія, Індія, Ірак, Лівія, Малі, М'янма, Нігер, Нігерія, Пакистан, Палестина, Філіппіни, Сомалі, Південний Судан, Шрі-Ланка, Судан, Сирія, Туреччина, Україна, Венесуела та Ємен, а також в Індонезії, Лівані, Мозамбіку, Республіці Конго, Саудівській Аравії та Зімбабве). Непоодинокими є напади на заклади вищої освіти. Зафіксовано понад 1,2 тис. зафіксованих випадків на університети, їх студентів і персонал у період з 2015 по 2019 рік в Ефіопії, Колумбії, Індії, Нікарагуа, Палестині, Судані, Туреччині та Венесуелі. В Індії, Судані та Туреччині в результаті таких нападів було поранено, вбито або затримано понад 1000 студентів та співробітників університету.

За даними UNICEF, тільки за один місяць війни в Україні, в наслідок військової агресії до переміщення було залучено 4,3 млн.дітей, з яких майже 2 млн. виїхали з країни[5]. У країні зруйновано або було пошкоджено понад 500 закладів освіти (станом на 20.03.2022р) [6].

Україна зіткнулась із наймасштабнішим переміщенням дітей та учнівської молоді, наслідки якого можуть стати критичними для подальшого забезпечення сталого розвитку країни. Руйнація, пошкодження інфраструктурних об'єктів, що забезпечують надання освітніх послуг призвели до значного погіршення доступу до освітніх послуг, доступності освіти. Знищення та пошкодження закладів вищої освіти, їх лабораторно-дослідницької інфраструктури, й найголовніше – загибель науковців – призвели до руйнації наукових напрямів і шкіл, без відновлення яких унеможливується інноваційна складова розвитку держави. Й найголовніше. Під загрозою безпека дітей, їх добробут, психологічний стан, під загрозою перспективи учнівської молоді, українського студентства, а від так під загрозою майбутнє країни.

Перелік використаних джерел:

1. Education Under Attack 2020 A Global Study of Attacks on Schools, Universities, their Students and Staff, 2017-2019 https://protectingeducation.org/wp-content/uploads/eua_2020_full.pdf

2. McSweeney B. Security, Identity And Interest: A Sociology Of International Relations/ B. McSweeney // Cambridge: Cambridge University Press.- 1999. – P. 239.

3. The world bank [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.worldbank.org/en/topic/education/overview#1>

4. Булатова О., Грибіненко О. Вплив системи освіти та охорони здоров'я на рівень соціальної безпеки країн у контексті глобальних цілей сталого розвитку // Журнал європейської економіки. – 2020. – Т.19.№1. – С. 27-47.

5. Понад половина дітей України вимушено покинула свої домівки після місяця війни – ЮНІСЕФ// <https://www.unicef.org/ukraine/press-releases/more-half-ukraines-children-displaced-after-one-month-war>

6. Шкарлет С. За період брутальної та широкомасштабної війни в Україні зруйновано або пошкоджено понад 500 закладів освіти// <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-za-period-brutalnoyi-ta-shirokomasshtabnoyi-vijni-v-ukrayini-zrujnovano-abo-poshkodzhen-ponad-500-zakladiv-osviti>

Войцехівський Олександр

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ТОРГІВЕЛЬНІ ВІЙНИ США ТА КИТАЮ

Торгові війни є досить поширеним явищем в історії світової економіки.

Досить часто країни для захисту імпорту вводили і вводять торгові бар'єри проти суперників в будь-яких галузях. Одним з перших подібних протистоянь вважається серія англо-голландських воєн 1652-1784 рр., які, зазвичай, переростали в стандартні збройні конфлікти під час епохи колоніалізму [1]. Зростання економічних виробничих відносин і взаємопроникнення економік за допомогою міжнародної торгівлі перетворювалися також і форми протистояння.

У сучасному розумінні торгова війна – це конфлікт в сфері зовнішньоторговельної діяльності, в результаті якої країни доходять до ступеня крайнього протекціонізму, за допомогою впровадження мит, акцизів та інших тарифних інструментів на протилежну сторону конфлікту і результатом якого є скорочення економічних зв'язків між країнами в бік більшої автаркії [2].

Першим конфліктом, згідно з цим визначенням, вважається ситуація, що склалася в кінці 1920-х рр., з набранням чинності в США в силу Закону Сміта Хоулі, який скоротив імпорт в країні на 66%. Саме цей закон став однією з останніх передумов для початку Великої депресії 1929 р. [3, 4].

Починаючи з січня 2018 року, світова торгівля вступила в процес «торгової війни» основними сторонами якої стали США і Китай. Основним інструментом для зниження взаємного впливу економік є зміни в тарифній сітці мит на різні групи товарів. І головною метою зміни цих заходів з боку Сполучених Штатів є